

OBEC

ŠARIŠSKÁ PORUBA



**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
2019-2024**



OBSAH

| | |
|-----------------------------------|--|
| ÚVOD | 3 |
| 1 | TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA |
| 1.1 | ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE |
| 1.2 | ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA |
| 1.3 | VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA |
| 1.4 | PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 1.5 | KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 1.6 | NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2015 -2020 |
| 1.7 | DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 2 | DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA |
| 2.1 | POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA |
| 2.2 | ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU |
| 2.3 | NÁRODNOSTNÁ A KONFESIONÁLNA ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA |
| 2.4 | NEZAMESTNANOSŤ |
| 2.5 | ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO |
| 3 | SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI |
| 3.1 | VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 3.2 | NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 3.3 | POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 4 | STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB |
| 4.1 | CIELE, PRIORITY A OPATRENIA |
| 5 | IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU |
| 5.1 | HARMONOGRAM REALIZÁCIE OPATRENÍ..... |
| 5.2 | REALIZAČNÉ PODMIENKY..... |
| 5.3 | MONITORING PLNENIA A SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU |
| ZÁVER | 37 |
| PRÍLOHY | 38 |
| ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV | 38 |
| ZOZNAM SKRATIEK..... | 38 |
| ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV | 38 |

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Šarišská Poruba na roky 2019 – 2024

bol schválený obecným zastupiteľstvom

dňa uznesením č.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrúva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované

zariadenie, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb 2015 -2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality.

Slovenská republika si v oblasti sociálnych služieb na roky 2015 - 2020 zadefinovala nasledovné **priority**:

- ✓ zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity,
- ✓ podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,
- ✓ podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvaťajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- ✓ zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto **druhy sociálnych služieb**:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVRŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,

4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Šarišská Poruba za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 153 (zo 482 v roku 2009 na 635 v roku 2018).

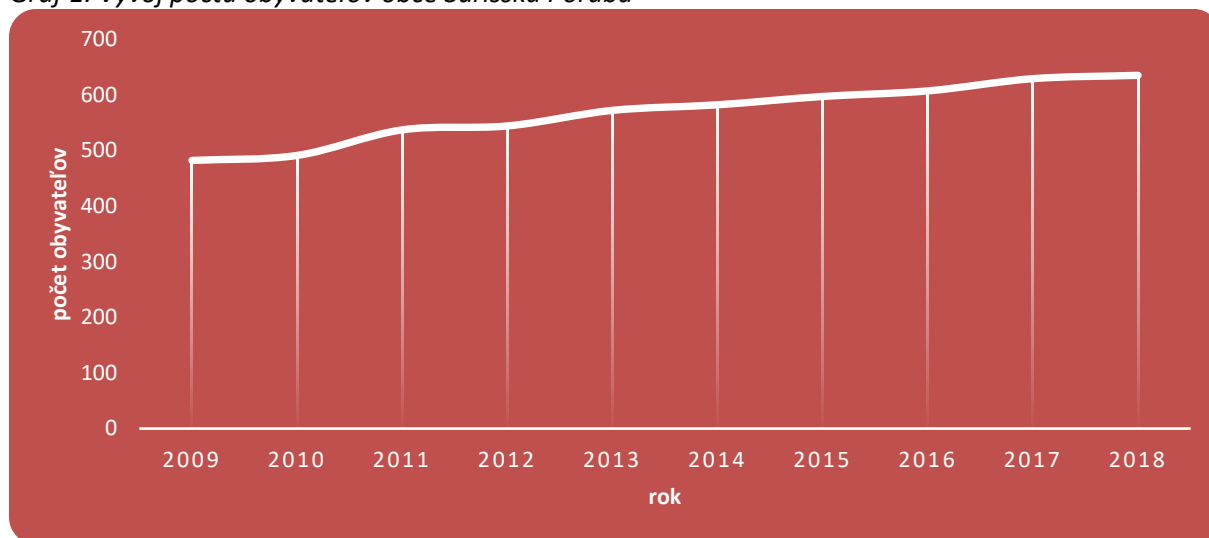
Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

| | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|---|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Počet obyvateľov (k 31.12.) | 482 | 491 | 537 | 544 | 572 | 582 | 597 | 607 | 629 | 635 |
| Živonarodení | 17 | 9 | 11 | 9 | 15 | 13 | 16 | 17 | 26 | 10 |
| Zomrelí | 3 | 5 | 2 | 4 | 0 | 2 | 5 | 4 | 2 | 5 |
| Bilancia prirodzeného pohybu | 14 | 4 | 9 | 5 | 15 | 11 | 11 | 13 | 24 | 5 |
| Pristáňovaní | 1 | 9 | 8 | 3 | 15 | 3 | 5 | 1 | 5 | 5 |
| Vystáňovaní | 1 | 4 | 8 | 1 | 2 | 4 | 1 | 4 | 7 | 4 |
| Migračné saldo | 0 | 5 | 0 | 2 | 13 | -1 | 4 | -3 | -2 | 1 |
| Bilancia celkového pohybu | 14 | 9 | 9 | 7 | 28 | 10 | 15 | 10 | 22 | 6 |
| Hr.m. živorodenosti (‰) | 35,3 | 18,3 | 20,5 | 16,5 | 26,2 | 22,3 | 26,8 | 28,0 | 41,3 | 15,7 |
| Hr.m. úmrtnosti (‰) | 6,2 | 10,2 | 3,7 | 7,4 | 0,0 | 3,4 | 8,4 | 6,6 | 3,2 | 7,9 |
| Hr.m. prirodzeného prírastku (‰) | 29,0 | 8,1 | 16,8 | 9,2 | 26,2 | 18,9 | 18,4 | 21,4 | 38,2 | 7,9 |
| Hr.m. imigrácie (‰) | 2,1 | 18,3 | 14,9 | 5,5 | 26,2 | 5,2 | 8,4 | 1,6 | 7,9 | 7,9 |
| Hr.m. emigrácie (‰) | 2,1 | 8,1 | 14,9 | 1,8 | 3,5 | 6,9 | 1,7 | 6,6 | 11,1 | 6,3 |
| Hr.m. migračného salda (‰) | 0,0 | 10,2 | 0,0 | 3,7 | 22,7 | -1,7 | 6,7 | -4,9 | -3,2 | 1,6 |
| Hr.m. celkového prírastku (‰) | 29,0 | 18,3 | 16,8 | 12,9 | 49,0 | 17,2 | 25,1 | 16,5 | 35,0 | 9,4 |

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Šarišská Poruba za ostatných 10 rokov má výrazne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2009 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2018 až o 32 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Šarišská Poruba



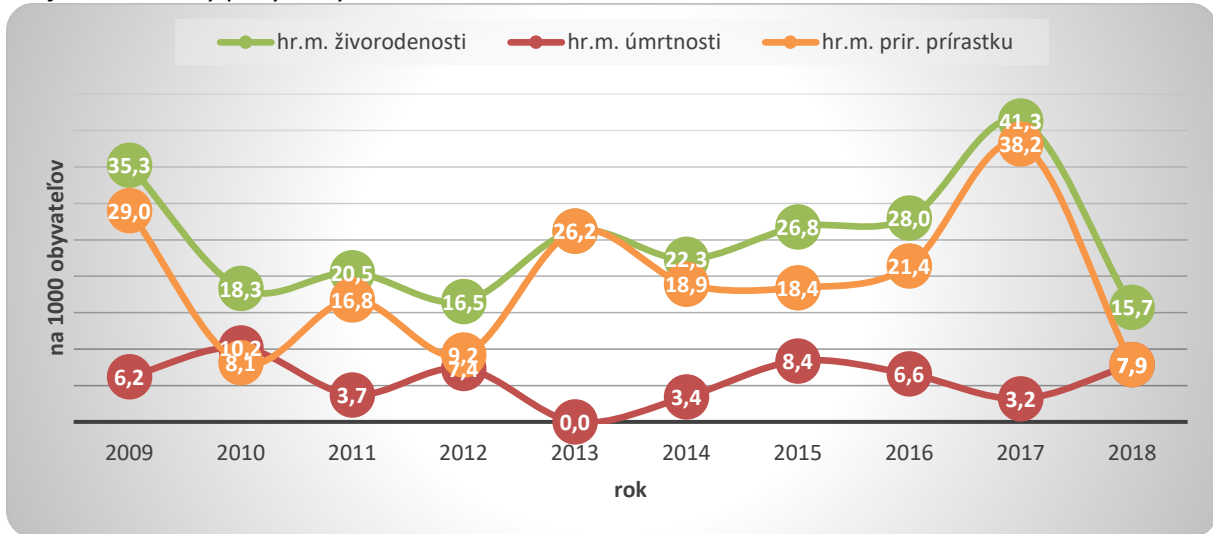
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 17 – 41 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 9 – 26. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Šarišskej Porube až 25,1 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje mimoriadne vysoké hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Prešov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12,0 ‰, v Prešovskom kraji rovnako 12,0 ‰ a v Slovenskej republike približne na úrovni 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, oveľa vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2013 (v tomto roku v obci nezomrela žiadna osoba), najviac v rokoch 2010, 2015 a 2018 (zhodne po 5 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 0,0 po 10,2 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Šarišskej Porube len 5,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať oveľa nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (približne 10,0 ‰), Prešovský kraj (cca 8,5 ‰) i okres Prešov (rovnako cca 8,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Šarišskej Poruby. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 7,9 ‰ po 38,2 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov extrémne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018

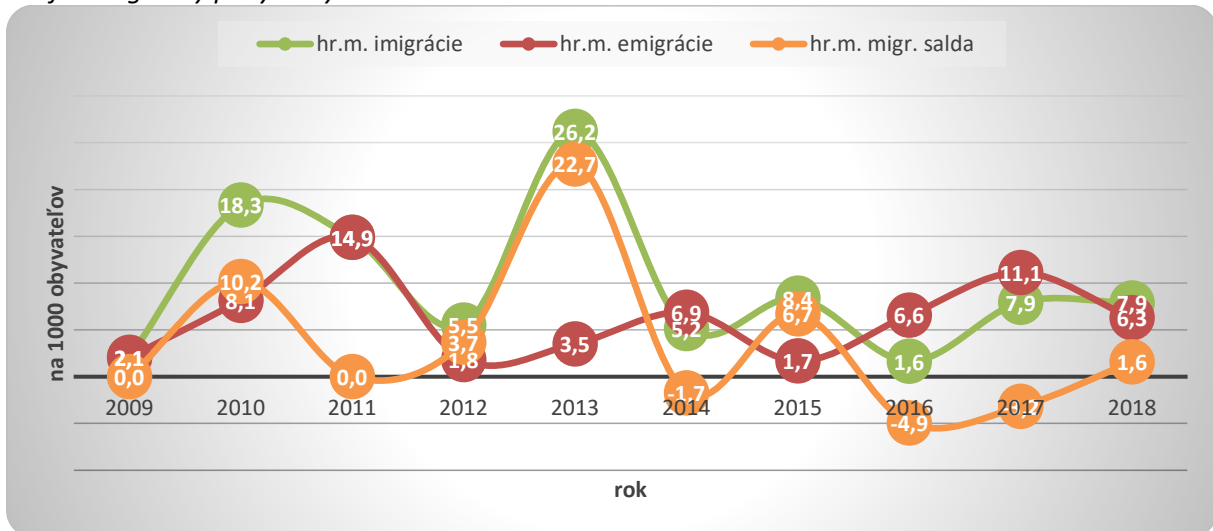


Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci pozitívny (hoci už nie v tak výraznej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 9,8 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 5,5 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 6,3 ‰ (v priemere 3,6 vystávaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -3 osôb v roku 2016 po +13 osôb v roku 2013. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 5x, v rokoch 2009 a 2011 bolo migračné saldo nulové a 3x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je mierne priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018

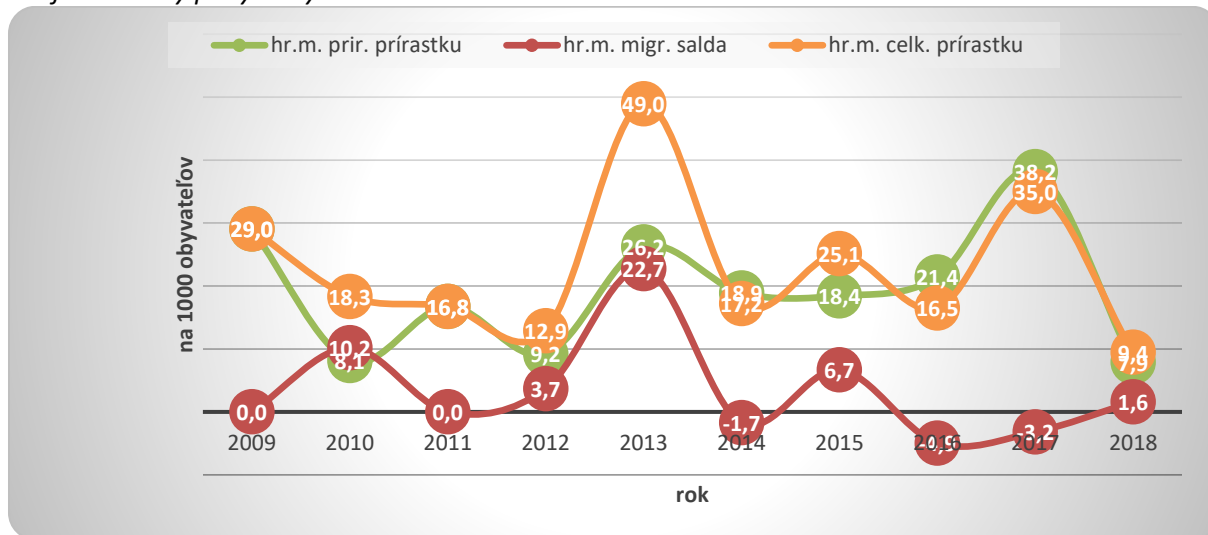


Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v obci každoročne narodilo ako ich zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vystávanalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Šarišská Poruba. Zápornú bilanciu celkového pohybu nezaznamenala obec ani raz, každoročne za ostatných 10 hodnotených rokov bola bilancia kladná. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť veľmi pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska výrazne rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018



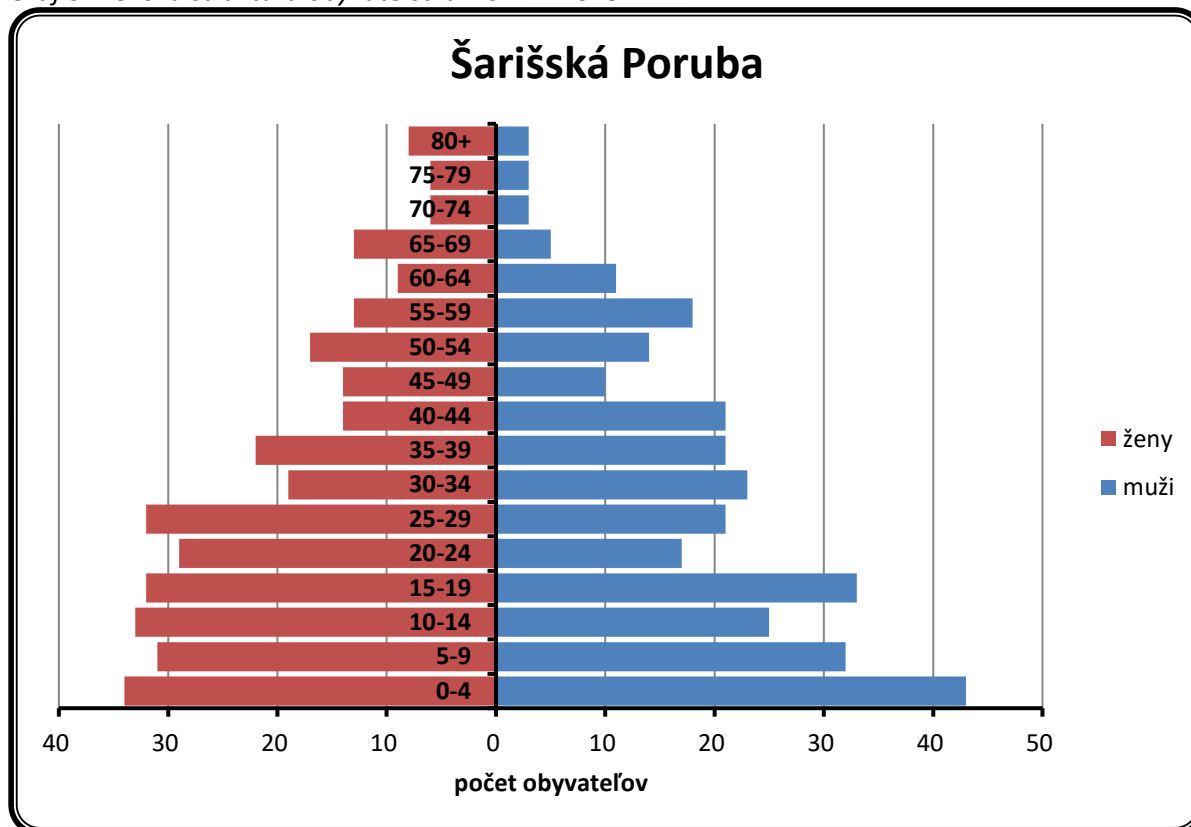
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Šarišskej Poruby ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza progresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) výrazne prevyšuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 198 k 129 k 31.12.2018). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Šarišskej Poruby majú vekové skupiny (podľa poradia) 0-4 ročných (77 obyvateľov), 15-19 ročných (65) a 5-9 ročných (63 obyvateľov). K 31.12.2018 tu spomedzi 635 obyvateľov žilo 198 detí do 14 rokov a len 47 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 635 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 303 mužov a 332 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy (ktorá je charakteristická pre rómsku populáciu) a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) naďalej prudko narastať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2018



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, výrazne prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 61,4 %.

Tabuľka 2: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

| k 31.12.2018 | Počet obyvateľov | Veková štruktúra obyvateľov | | | | | |
|------------------------|------------------|-----------------------------|-------|-----|------------|-------|-----|
| | | počet | | | podiel (%) | | |
| | | 0-14 | 15-64 | 65+ | 0-14 | 15-64 | 65+ |
| Šarišská Poruba | 635 | 198 | 390 | 47 | 31,2 | 61,4 | 7,4 |

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vysoký počet obyvateľov v detskom veku bude pre samosprávu vytvárať tlak na budovanie infraštruktúry a poskytovanie (aj sociálnych) služieb zameraných na túto vekovú skupinu obyvateľov (materská škola, ZŠ, ihriská, záujmové aktivity a pod.).

2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Šarišskej Poruby je podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 takmer homogénne, keďže v ňom výrazne dominuje slovenská národnosť s 85,5 % obyvateľov (459 z 537). Výraznejšie zastúpenie má aj rómska národnosť, ku ktorej sa v tomto sčítaní prihlásilo 8,0 % obyvateľov (43 z 537). Jeden obyvateľ uviedol inú národnosť a u 6,3 % obyvateľov (34 osôb) národnostná príslušnosť zistená nebola.

Tieto výsledky sú však výrazne skreslené, nakoľko v obci žije početná rómska komunita. Obyvatelia rómskej národnosti pritom majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) k slovenskej národnosti (platí to nielen pre Šarišskú Porubu, ale pre rómske etnikum všeobecne). Podľa kvalifikovaného

odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunit (2014) žilo v obci Šarišská Poruba v čase výskumu z celkového počtu 545 obyvateľov 46,1 % Rómov.

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva prevláda rímskokatolícke vierovyznanie s 53,8 % obyvateľov (289 z 537 osôb), vysoké zastúpenie však má aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (37,2 %; 200 obyvateľov). V obci žije aj jeden príslušník Pravoslávnej cirkvi. K žiadnemu náboženstvu sa nehlási 0,9 % obyvateľov obce (5 osôb) a rovnako u 0,5 % obyvateľov príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2011).

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Šarišská Poruba za posledných 9 rokov pohyboval v rozmedzí 40 až 82. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 19,2 % (2018) po 39,4 % (2010). Pre porovnanie, k 31.12.2018 bola miera nezamestnanosti v okrese Prešov 7,10 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 10,43 % a v Slovenskej republike 6,19 %. V okolitých okresoch, s ktorými prešovský okres susedí, bola nasledovná: Levoča 10,50 %, Sabinov 14,08 %, Bardejov 11,66 %, Svidník 13,51 %, Vranov nad Topľou 15,18 %, Košice – okolie 11,20 %, Gelnica 11,76 % a Spišská Nová Ves 9,12 %. V Šarišskej Porube je teda miera nezamestnanosti výrazne vyššia ako v okrese Prešov a tiež ako v susedných okresoch.

Tabuľka 3: Vývoj nezamestnanosti v obci

| k 31.12. | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|----------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Počet UoZ | 82 | 72 | 76 | 76 | 81 | 76 | 80 | 47 | 40 |
| Miera nezamestnanosti (%) | 39,4 | 34,6 | 36,5 | 36,5 | 38,9 | 36,5 | 38,5 | 22,6 | 19,2 |

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2018 bolo v obci Šarišská Poruba prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 40 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo rovnako po 20 mužov a 20 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

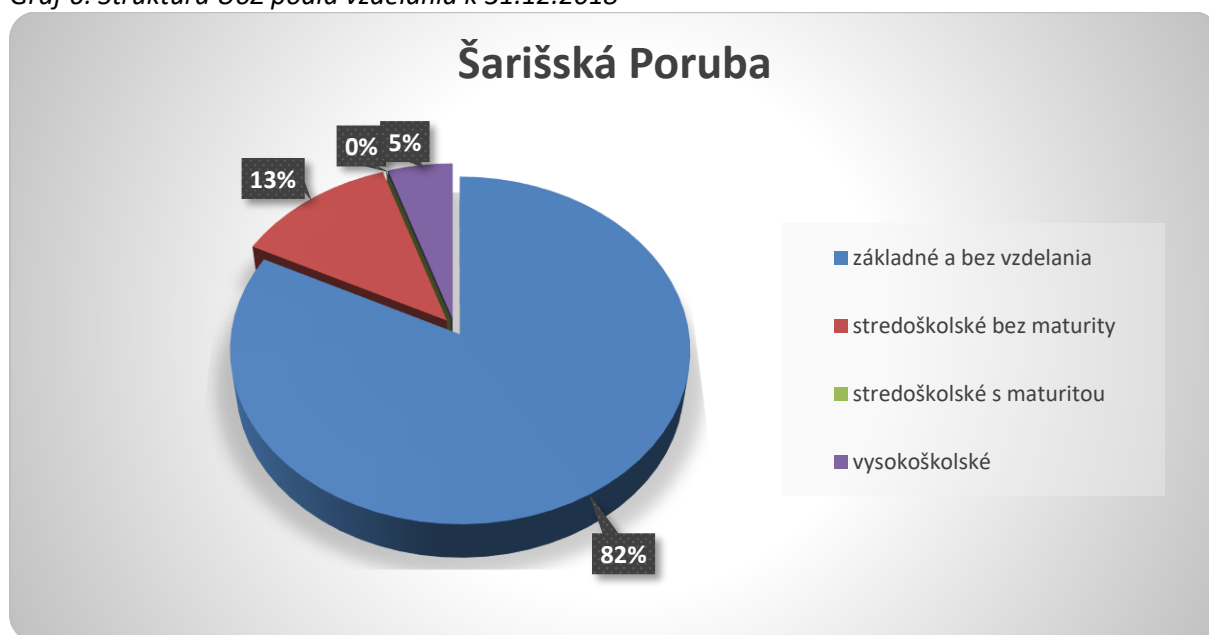
Tabuľka 4: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2018

| do 19 r. | | 20-29 r. | | 30-39 r. | | 40-49 r. | | 50-59 r. | | nad 60 r. | | UoZ spolu | |
|----------|------|----------|------|----------|------|----------|------|----------|------|-----------|-----|-----------|-----|
| počet | % | počet | % | počet | % | počet | % | počet | % | počet | % | počet | % |
| 4 | 10,0 | 9 | 22,5 | 10 | 25,0 | 5 | 12,5 | 10 | 25,0 | 2 | 5,0 | 40 | 100 |

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Šarišskej Porube veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 40 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2018 bolo až 82 % UoZ s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 6: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2018

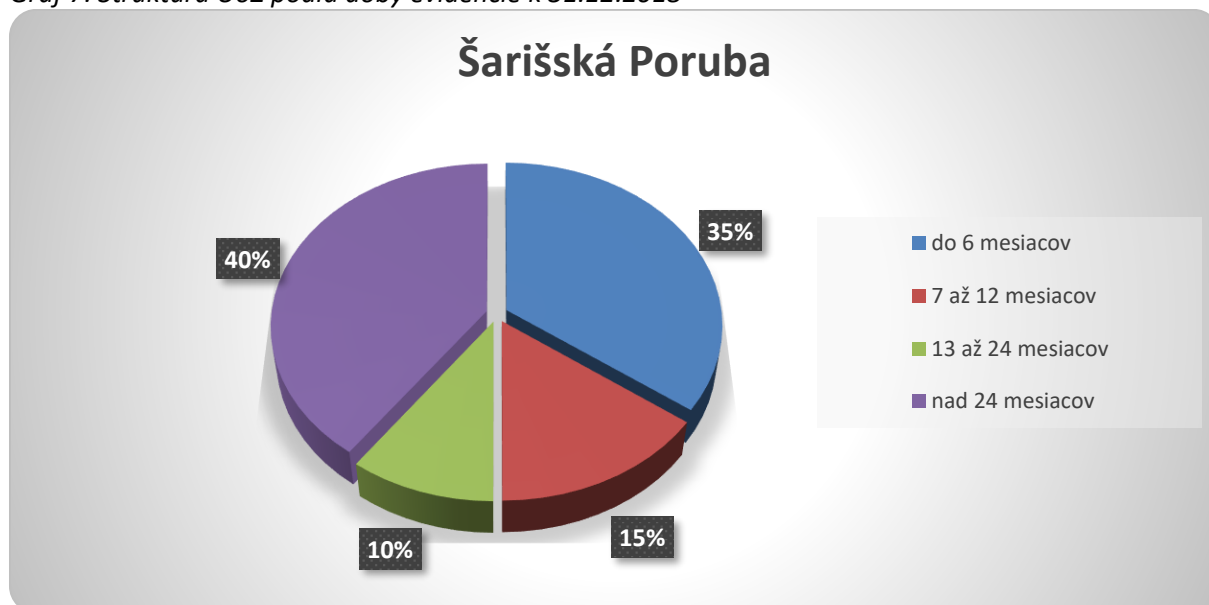


Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2018 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 15 % a podiel dlhodobo nezamestnaných okolo úrovne 45 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Šarišskej Porube bol k 31.12.2018 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 50 % (20 UoZ). Z nich 4 osoby boli nezamestnané viac ako rok, 2 osoby viac ako 2 roky a až 14 osôb dokonca viac ako 4 roky.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2018



Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie pred tým, než sa stal nezamestnaným. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Šarišskej Porube pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (20 UoZ zo 40; 50 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zemetanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria osoby bez pracovného zaradenia (15 zo 40 UoZ; 37,5 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 5: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2018

| Trieda KZAM | Počet UoZ | Podiel (%) |
|---|-----------|--------------|
| 0 - Príslušníci ozbrojených síl | 0 | 0,0 |
| 1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci | 0 | 0,0 |
| 2 - Špecialisti | 0 | 0,0 |
| 3 - Technici a odborní pracovníci | 1 | 2,5 |
| 4 - Administratívni pracovníci | 0 | 0,0 |
| 5 - Pracovníci v službách a obchode | 2 | 5,0 |
| 6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve | 0 | 0,0 |
| 7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci | 1 | 2,5 |
| 8 - Operátori a montéri strojov a zariadení | 1 | 2,5 |
| 9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci | 20 | 50,0 |
| N/A - neurčené | 15 | 37,5 |
| Spolu | 40 | 100,0 |

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V Šarišskej Porube sa nachádza materská škola a základná škola pre 1.-4. ročník, ich zriaďovateľom je obec. Materská škola sídli v multifunkčnej budove, v ktorej sa nachádza aj obecný úrad. Základná škola má svoje vlastné priestory v zrekonštruovaných budovách pri rímskokatolíckom kostole. ZŠ navštevujú najmä žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti zo Šarišskej Poruby navštevovať, sa nachádzajú najmä v Prešove.

Nakoľko sa v obci žiadne zdravotnícke zariadenie nenachádza, za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať. Najbližšia ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, stomatologická ambulancia a lekáreň sa nachádzajú v Kapušanoch. Najbližšia ambulancia ženského lekára sa nachádza v Prešove. Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie (vrátane nemocnice) sa nachádzajú najbližšie rovnako v Prešove.

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Obec Šarišská Poruba zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **terénna sociálna práca:** jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2019 obec túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom jedného terénneho sociálneho pracovníka a 1 asistenta TSP.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Šarišská Poruba pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **dotácia na stravu a školské potreby pre deti zo sociálne odkázaných rodín:** obec na zmiernenie sociálneho vylúčenia a na podporu vzdelávania detí zo sociálne slabších rodín dotuje v spolupráci s ÚPSVaR takéto rodiny finančnými prostriedkami;
- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva taktiež v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v školskom roku 2018/2019 je obec Šarišská Poruba osobitným príjemcom prídavku na 6 detí;
- **dotácia na stravu seniorom a ŤZP osobám:** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkopríjmové skupiny obyvateľstva; obec v roku 2019 poskytuje dotáciu na stravu 20 seniorom a ŤZP osobám vo výške 0,50 €/obed;
- **donáška obedov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s prípravou, výdajom a rozvozom stravy do domácností, ktorú obec na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu; v roku 2019 poskytuje obec donášku obedov všetkým osobám, ktorým poskytuje aj vyššie spomenutú dotáciu;
- **potravinové a hygienické balíky pre občanov v hmotnej núdzi:** nevyhnutná pomoc obyvateľom v krízových situáciách; tieto balíky poskytuje miestnym obyvateľom Gréckokatolícka charita, ktorej obec Šarišská Poruba poskytuje súčinnosť;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu využíva 17 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **miestne občianske poriadkové služby** (bývalé rómske občianske hliadky): služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získali v obci zamestnanie dvaja príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Šarišskej Porube v čase spracovania tohto Komunitného plánu (leto 2019) nepôsobí žiaden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý by bol zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja. Obyvatelia Šarišskej Poruby však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Prešovského kraja alebo v regióne okresu Prešov, príp. iného okresu.

Okrem poskytovania vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Šarišskej Porube vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie – okrem samotnej obce, ktorá počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to najmä Dobrovoľný hasičský zbor obce, ktorý sa veľmi aktívne a úspešne zúčastňuje rôznych súťaží a ktorý aktívne pôsobí v oblasti ochrany pred požiarmi, ďalej Poľovnícke združenie Maglovec, ktoré pôsobí na úseku poľovníctva a hospodári v miestnom poľovnom revíri, alebo tiež miestni priaznivci stolného tenisu, ktorý síce v čase spracovania tohto komunitného plánu ešte nie sú oficiálne zaregistrovaní ako samostatný právny subjekt (v najbližšej dobe bude zriadený stolnotenisový klub), avšak stolnému tenisu a práci s mládežou sa venujú veľmi intenzívne.

3.3 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- znižovanie počtu žiakov bez ukončeného vzdelania na ZŠ,
- funkčný systém osvetu a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,

- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 6: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

| Cieľová skupina | Druh požadovanej soc. služby ¹ | Forma požadovanej soc. služby ² | Požad. soc. služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N) | Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity |
|------------------------|---|--|--|---|
| Seniori | C 2 | terénna | A | - |
| ŤZP osoby | C 2 | terénna | A | - |
| Deti, mládež a rodina | - | - | - | - |
| Neprispôsobiví občania | A 2.3 | ambulantná | N | 30 |

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: Vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Neprispôsobiví občania a iní obyvatelia, ohrození chudobou a sociálnym vylúčením**

4.1 Ciele, priority a opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zdefinovanie konkrétnych opatrení – a to nielen v nadväznosti na zákon o sociálnych službách, ale aj iných opatrení, ktoré dokážu napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii. V procese tvorby komunitného plánu sociálnych služieb sú teda ciele, priority a konkrétne opatrenia špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Jednotlivé opatrenia sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v širšom kontexte, aby ich mohli využívať všetci obyvatelia obce.

Ciele, priority a opatrenia, zdefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Okrem opatrení, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď nasledujúca tabuľka), si samospráva obce zdefinovala aj spoločné, prierezové opatrenia, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb.

Ide o nasledovné **prierezové opatrenia**:

- *výkon terénnej sociálnej práce* (poskytovanie služby marginalizovaným skupinám obyvateľov, a to najmä osobám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením, osobám s nízkym vzdelaním, rodinám s deťmi a pod.)
- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v obci* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

Tabuľka 7: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja

| GLOBÁLNY CIEĽ | | | | | | | |
|--|---|---|--|------------------------------------|-------------------------------------|--|--|
| Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie | | | | | | | |
| Cieľová skupina | Priority | Opatrenia | Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N) | Druh sociálnej služby ¹ | Forma sociálnej služby ² | Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³ | Personálne, prevádzkové a finančné podmienky |
| Seniori | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce |
| | Starostlivosť o človeka | 1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | A | C 2 | terénna | 0 | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce |
| | Bezbariérovosť a dostupnosť | 1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF |
| | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary |
| | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 1.5 Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilňovaním dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.) | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|--|---|--|--|
| | Starostlivosť o človeka | 1.6 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám | N | - | - | - | Obec, rozpočet obce |
| | Bezpečnosť | 1.7 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary |
| Cieľová skupina | Priority | Opatrenia | Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N) | Druh sociálnej služby¹ | Forma sociálnej služby² | Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³ | Personálne, prevádzkové a finančné podmienky |
| Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami | Integrácia do spoločenského a pracovného života | 2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce | N | - | - | - | Obec, zamestnávateľa, ÚPSVaR |
| | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| | Bezbariérovosť a dostupnosť | 2.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| | Starostlivosť o človeka | 2.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | A | C 2 | terénna | 0 | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|--|---|--|---|
| | Starostlivosť o človeka | 2.5 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.) | A | C 3, D 1.. | Podľa potreby | Podľa potreby | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| Cieľová skupina | Priority | Opatrenia | Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N) | Druh sociálnej služby¹ | Forma sociálnej služby² | Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³ | Personálne, prevádzkové a finančné podmienky |
| Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia | Zdravé trávenie voľného času | 3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci | N | - | - | - | Obec, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| | Integrácia a aktívna účasť na živote obce | 3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež | N | - | - | - | Obec, rozpočet obce |
| Cieľová skupina | Priority | Opatrenia | Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N) | Druh sociálnej služby¹ | Forma sociálnej služby² | Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³ | Personálne, prevádzkové a finančné podmienky |
| Neprispôsobiví občania a iní obyvatelia, ohrození chudobou | Lepšie vzdelanie a uplatnenie na trhu práce | 4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...) | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF |

| | | | | | | | |
|------------------------------|---|---|---|-------|------|----|---|
| a sociálnym vylúčením | Integrácia do spoločenského a pracovného života | 4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF |
| | Integrácia do spoločenského a pracovného života | 4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF |
| | Integrácia do spoločenského a pracovného života | 4.4 Podpora sociálne odkázaných rodín poskytovaním príspevku na stravu a školské potreby | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF |
| | Integrácia do spoločenského života | 4.5 Zriadenie a prevádzkovanie komunitného centra | A | A 2.3 | Amb. | 30 | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF |
| | Integrácia do spoločenského a pracovného života | 4.6 Zintenzívnenie spolupráce so zástupcami Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a poskytovateľmi sociálnych služieb za účelom odstraňovania marginalizácie | N | - | - | - | Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF |

¹ podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

² podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

³ ak zadefinované opatrenie predstavuje sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách, je k tejto službe kvantifikovaná aj potrebná kapacita pre obec v čase schvaľovania tohto komunitného plánu; ak ide o sociálnu službu v zariadení, v kolónke je uvedený počet potrebných miest v tomto zariadení

Zdroj: Vlastné spracovanie

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho naplňovania zadaných cieľov, priorít a opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie opatrení

Zadefinované opatrenia plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 8: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb

| Opatrenie | | | Rok plánovanej realizácie opatrenia | | | | | | | | | | | |
|---------------------------------|---|---|-------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| | | | 2019 | | 2020 | | 2021 | | 2022 | | 2023 | | 2024 | |
| Číslo | Názov | Opat. podľa zákona o soc. službách (A/N) ¹ | EK ² | PN ³ | EK ² | PN ³ | EK ² | PN ³ | EK ² | PN ³ | EK ² | PN ³ | EK ² | PN ³ |
| Cieľová skupina: Seniori | | | | | | | | | | | | | | |
| 1.1 | Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 1.2 | Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | A | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| 1.3 | Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 1.4 | Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |

| | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| 1.5 | Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilňovaním dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.) | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 1.6 | Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 1.7 | Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami | | | | | | | | | | | | | | |
| 2.1 | Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 2.2 | Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 2.3 | Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 2.4 | Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | A | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| 2.5 | Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.) | A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A | N/A |
| Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia | | | | | | | | | | | | | | |
| 3.1 | Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 3.2 | Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 3.3 | Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |

| Cieľová skupina: Iné osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením | | | | | | | | | | | | | | |
|--|---|---|---|----|---|----|----|---|----|---|----|---|----|---|
| 4.1 | Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...) | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 4.2 | Realizácia základného sociálneho poradenstva | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 4.3 | Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 4.4 | Podpora sociálne odkázaných rodín poskytovaním príspevku na stravu a školské potreby | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| 4.5 | Zriadenie a prevádzkovanie komunitného centra | A | 0 | 30 | 0 | 30 | 30 | 0 | 30 | 0 | 30 | 0 | 30 | 0 |
| 4.6 | Zintenzívnenie spolupráce so zástupcami Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a poskytovateľmi sociálnych služieb za účelom odstraňovania marginalizácie | N | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |

Vysvetlivky:



Opatrenie sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Opatrenie sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

¹ ak je dané opatrenie zadefinované podľa zákona o sociálnych službách, je pri ňom v príslušnom roku, kedy sa toto opatrenie plánuje realizovať, určená aj kapacita (EK aj PN)

² EK – existujúca kapacita v danom roku

³ PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Realizačné podmienky

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre realizáciu stanovených opatrení budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotačná schéma
- Iné zdroje
 - › grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení** (v prípade opatrení, zadaných podľa zákona o sociálnych službách, je v tabuľke uvedený odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 9: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení

| Opatrenie | | Predpokladané finančné náklady (€) | | | | | | Náklady spolu (€) |
|---------------------------------|---|------------------------------------|------|------|------|------|------|-------------------|
| | | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 | |
| Cieľová skupina: Seniori | | | | | | | | |
| 1.1 | Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov | 150 | 150 | 150 | 150 | 150 | 150 | 900 |
| 1.2 | Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | 100 | 100 | 100 | 100 | 100 | 100 | 600 |
| 1.3 | Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | 250 | 150 | | | | | 400 |

| | | | | | | | | |
|--|---|-------|-------|-----|-----|-----|-----|---------------|
| 1.4 | Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov | 250 | | 250 | | 250 | | 750 |
| 1.5 | Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilňovaním dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.) | 50 | 50 | 50 | 50 | 50 | 50 | 300 |
| 1.6 | Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám | 200 | 200 | 200 | 200 | 200 | 200 | 1 200 |
| 1.7 | Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov | | 40 | | 40 | | 40 | 120 |
| Cieľová skupina spolu: | | | | | | | | 4 270 |
| Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami | | | | | | | | |
| 2.1 | Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce | 50 | 50 | 50 | 50 | 50 | 50 | 300 |
| 2.2 | Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov | 300 | 200 | 100 | | | | 600 |
| 2.3 | Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách | 250 | 150 | | | | | 400 |
| 2.4 | Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| 2.5 | Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.) | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Cieľová skupina spolu: | | | | | | | | 1 300 |
| Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia | | | | | | | | |
| 3.1 | Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci | 2 000 | 2 000 | | 400 | | 500 | 4 900 |
| 3.2 | Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny | 300 | 300 | 300 | 300 | 300 | 300 | 1 800 |
| 3.3 | Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež | 600 | 600 | 600 | 600 | 600 | 600 | 3 600 |
| Cieľová skupina spolu: | | | | | | | | 10 300 |
| Cieľová skupina: Iné osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením | | | | | | | | |
| 4.1 | Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...) | | 70 | 70 | 70 | 70 | 70 | 350 |
| 4.2 | Realizácia základného sociálneho poradenstva | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

| | | | | | | | | |
|--------------------------------|---|-----|-----|-------|-------|-------|-------|---------------|
| 4.3 | Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP | 200 | 200 | 200 | 200 | 200 | 200 | 1 200 |
| 4.4 | Podpora sociálne odkázaných rodín poskytovaním príspevku na stravu a školské potreby | 800 | 800 | 800 | 800 | 800 | 800 | 4 800 |
| 4.5 | Zriadenie a prevádzkovanie komunitného centra | | | 4 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 7 000 |
| 4.6 | Zintenzívnenie spolupráce so zástupcami Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a poskytovateľmi sociálnych služieb za účelom odstraňovania marginalizácie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Cieľová skupina spolu: | | | | | | | | 13 350 |
| Všetky opatrenia spolu: | | | | | | | | 29 220 |

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 10: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

| Poskytovateľ | Druh soc. služby ¹ | Forma soc. služby ² | Existujúca kapacita | Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti | Príspevok obce na financovanie / spolufinancovanie soc. služby | | Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku) | | | | | |
|---|-------------------------------|--------------------------------|---------------------|---|--|-------------------------------------|---|------|------|------|------|------|
| | | | | | Prispieva obec na túto soc. službu (A/N)? | Ak áno, výška ročného príspevku (€) | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Obec v súčasnosti neprispieva žiadnemu poskytovateľovi sociálnych služieb a nevie ani predpovedať, komu a či vôbec bude prispievať v budúcnosti | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |

¹ podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

² podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti naplňania stanovených cieľov. K efektívnosti implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2014): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 -2020*.

Mušinka, A., Škobla, D., Hurrle, J., Matlovičová, K., Kling, J. (2014): *Atlas rómskych komunit na Slovensku 2013*. Bratislava: UNDP, 2014. ISBN 978-80-89263-18-9, 120 s.

PHSR obce Šarišská Poruba

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji.

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.sarisskaporuba.sk

Zoznam skratiek

| | | | |
|------|--|--------|--|
| AOTP | Aktívne opatrenia trhu práce | UoZ | Uchádzač o zamestnanie |
| EŠIF | Európske štrukturálne a investičné fondy | ÚPSVaR | Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny |
| KPSS | Komunitný plán sociálnych služieb | VÚC | Vyšší územný celok |
| PSK | Prešovský samosprávny kraj | ŽZP | Ťažko zdravotne postihnutí |

Zoznam tabuliek a grafov

| | |
|---|----|
| Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva..... | 10 |
| Tabuľka 2: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín..... | 14 |
| Tabuľka 3: Vývoj nezamestnanosti v obci | 15 |
| Tabuľka 4: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2018 | 16 |
| Tabuľka 5: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2018 | 17 |
| Tabuľka 6: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce | 22 |
| Tabuľka 7: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja | 25 |
| Tabuľka 8: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb | 29 |
| Tabuľka 9: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení | 32 |
| Tabuľka 10: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb | 35 |
| Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Šarišská Poruba..... | 11 |
| Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018..... | 12 |
| Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018 | 12 |
| Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018..... | 13 |
| Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2018 | 14 |
| Graf 6: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2018 | 16 |
| Graf 7: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2018 | 17 |